

PROFIELWERKSTUK 2017-2018

HAVO en VWO

Algemeen

Kandidaten die een volledig examen havo of vwo willen afleggen, moeten een profielwerkstuk (PWS) maken en inleveren. Hiervoor moet zelfstandig een onderzoeksopdracht worden uitgevoerd. Dit betekent voor de exacte vakken een praktische component en voor de maatschappijvakken het gebruik van primaire bronnen. Het doorlopen proces moet worden gedocumenteerd (onderwerpskeuze, vraagstelling, verrichte werkzaamheden, geraadpleegde hulpbronnen en dergelijke).

Voorwaarden bij het maken van het profielwerkstuk

Het profielwerkstuk moet betrekking hebben op ten minste één vak dat bij de uitslagbepaling is betrokken. Dit vak dient een studielast te hebben van minimaal 320 uur.

De keuze van het onderwerp is vrij. Het PWS omvat 80 studiebelastingsuren en wordt individueel uitgevoerd.

Omvang van het profielwerkstuk

De omvang van het profielwerkstuk moet minimaal 15 A4-tjes (vanaf de inleiding t/m de conclusie) zijn, exclusief de illustraties en de bijlagen. Er is geen maximum aantal pagina's. Deze A4-tjes dienen getypt te worden met lettergrootte 12 en standaard regelafstand.

De presentatie van het profielwerkstuk tijdens het mondeling examen

Tijdens het mondeling examen dient de kandidaat het werkstuk met behulp van een PowerPoint of Prezi te presenteren voor minimaal twee docenten en eventueel enkele klasgenoten. De examinatoren kunnen na de presentatie vragen stellen over het profielwerkstuk en/of de presentatie aan de kandidaat.

Beoordeling profielwerkstuk

Gelet wordt op:

1. Het proces aan de hand van het logboek het plan van aanpak (10 punten)

Blijkt uit het logboek en het plan van aanpak hoe de kandidaat het profielwerkstuk heeft aangepakt en uitgevoerd?

2. De inhoud van het profielwerkstuk (10 punten)

De inhoud van het profielwerkstuk dient aan bepaalde eisen te voldoen. Daarbij wordt onder andere gelet op:

- de aanwezigheid van een duidelijke centrale vraag;
- de deelvragen (sluiten deze aan bij de centrale vraag?);
- de verrichte activiteiten (literatuuronderzoek, geraadpleegde bronnen, interviews, uitgevoerde proeven, enz.);
- het kwaliteitsniveau van de gebruikte bronnen;
- het percentage plagiaat;
- de verwerking en analyse van de gegevens en het trekken van conclusies;
- het antwoord op de centrale vraag.

3. Het eindproduct in de vorm van het werkstuk, de presentatie en de beantwoording van vragen hierover (10 punten)

- de indeling van het werkstuk (titelpagina, inleiding, beschrijving van het onderzoek, de uitkomsten van het onderzoek, de conclusies en de bijlagen, o.a. een literatuurlijst);

Uit het werkstuk, de presentatie en het gesprek hierover dient te blijken:

- dat de kandidaat vragen n.a.v. het werkstuk en/of de presentatie in voldoende mate kan beantwoorden;
- dat het taalgebruik en de presentatie begrijpelijk zijn en de spelling en interpunctie correct.

Tijdsplanning

Tijdens de lessen PWS wordt aandacht geschonken aan het maken van het profielwerkstuk. Hiermee wordt aan het begin van het schooljaar gestart. De lessen worden gegeven door dhr. Lauffer (r.lauffer@graafschapcollege.nl) voor de exacte vakken en dhr. Dijkstra (t.dijkstra@graafschapcollege.nl) en mevrouw Oonk (l.oonk@graafschapcollege.nl) voor de overige vakken. Contactpersoon voor algemene vragen is mevrouw Oonk.

Tijdens de lessen wordt gecontroleerd hoever je bent in het proces. Wanneer je het hele verslag hebt afgerond, lever je het digitaal in via It's Learning vanwege de plagiaatcontrole. Ook lever je het op papier in bij de vakdocent én bij de PWS-docent.

Sancties

Je mag pas op voor de presentatie als het PWS voldoende is bevonden. Door de presentatie kan het cijfer nog veranderen.

Mocht je de inleverdatum van je PWS niet halen, dan maak je samen met je begeleider een werkbaar plan.

Er is geen herkansingsmogelijkheid voor het inhalen of verbeteren van het cijfer.

Cijfer

Het eindoordeel voor het profielwerkstuk vormt samen met het cijfer voor maatschappijleer het combinatiecijfer. Voor het combinatiecijfer worden beide onderdelen eerst afgerond op een heel cijfer. Vanaf een 4,0 voor het PWS mag je het cijfer meenemen in het combinatiecijfer. Heb je een lager cijfer dan een 4,0 dan moet je het PWS in een volgende ronde over maken.

Planning profielwerkstuk schooljaar 2017-2018

Week	Datum	Inhoud	Te doen voor de leerling voor de volgende les
1	4 sept	Uitleggen PWS /ideeën opdoen voor onderwerp/starten logboek	Kiezen vak en onderwerp (opdracht 1)
2	11 sept	Uitleg maken hoofd- en deelvragen en geven van enkele voorbeelden	Maken hoofd- en deelvragen en opsturen via IL (opdracht 2)
3	18 sept	Zoeken van bronnen (internet, bibliotheek)	Inleveren bronnenlijst via IL (opdracht 3)
		HANDTEKENING 1 HV/DV + bronnen TER GOEDKEURING VAN VAKDOCENT	
4	25 sept	Maken plan van aanpak en oefenen met bronverwijzing via APA-structuur	Inleveren oefening bronverwijzing, opzet hoofdstuk-indeling en logboek (opdracht 4)
5	2 okt	Eventueel uitleg over maken tabellen/enquêtes etc./ uitleg layout PWS	Inleveren hoofdstuk 1 en 2
		HANDTEKENING 2 concept-PWS TER GOEDKEURING VAN VAKDOCENT	
6	9 okt	Uitleg presentatie	Schrijven hoofdstuk 3 en 4 e.v.
		EINDE LESSENSERIE PWS	
	16 okt	HERFSTVAKANTIE	
	23 okt	Inleveren PWS bij vakdocent en procesbegeleider	Inleveren PWS via IL en op papier
	7 nov	Start met mondelinge presentaties	

Inleverdatum PWS HAVO: 23 oktober 2017.

Inleverdatum PWS VWO: 8 januari 2018.

Opzet van het onderzoek¹

Zie ook de site van de Universiteit van Groningen: www.rug.nl/pws.

Het profielwerkstuk is verdeeld in vier fasen:

1. oriëntatiefase,
2. informatiefase,
3. presentatiefase,
4. beoordelingsfase.

In de oriëntatiefase leer je het kiezen van een onderwerp en het bedenken van een probleemstelling. In de informatiefase zoek je het nodige feitenmateriaal bij elkaar en trek je er conclusies uit. In de presentatiefase laat je je resultaten zien aan anderen. In de beoordelingsfase denk jij na over de kwaliteit van het werkstuk, maar vooral ook over de manier waarop het tot stand is gekomen.

Fase 1: Oriëntatie

Bij je oriëntatie moet je:

- een onderwerp kiezen
- een hoofdvraag bedenken
- deelvragen bedenken
- informatiebronnen zoeken bij de deelvragen
- inschatten of je onderzoek haalbaar is
- een planning maken

Het is van groot belang om een goede centrale vraag (onderzoeksvraag) te formuleren. De vraag dient duidelijk aan te geven wat je wilt onderzoeken. Hoe helderder de vraag is, des te gemakkelijker kun je later een verslag schrijven. Je kunt dan regelmatig terug kijken naar de oorspronkelijke vraag.

Plan van aanpak

In een goed plan van aanpak schrijf je ook op hoeveel tijd je voor elk van de activiteiten nodig denkt te hebben. Als je bij het onderzoek proeven moet uitvoeren schrijf je op welke apparatuur en materialen je daarvoor nodig hebt (en hoeveel van elk). Ga tevens na of je bij het onderzoek op een zinvolle manier van een computer gebruik kan maken.

Het logboek

In een logboek houd je bij op welke dagen de verschillende werkzaamheden worden uitgevoerd en hoeveel tijd dat kost. Hierin schrijf je je ervaringen bij het onderzoek op: teleurstellingen en successen. Dus niet alleen een tabel met data en uren inleveren!

Fase 2: Informatie

In de informatiefase moet je:

- Een hypothese opstellen (alleen bij vwo); voor havo is een goede hoofdvraag voldoende,
- Je deelvragen aan de hypothese aanpassen,
- Over je deelvragen informatie zoeken in bronnen,
- De bronnen beoordelen op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit/geldigheid,

¹ Deze tekst is een bijna letterlijke weergave van het College voor Examens, Opzet, uitvoering en presentatie van een onderzoek. Staatsexamen havo en vwo 2011, http://www.ib-groep.nl/Images/Opzet_onderzoek_havo-vwo_2011_tcm7-20726.pdf, p. 3-6, geraadpleegd op 15 juni 2011.

- Met de informatie uit de bronnen antwoord geven op de deelvragen,
- Interviews houden,
- Proeven uitvoeren, metingen doen
- Gegevens verwerken en analyseren,
- Gegevens interpreteren,
- Conclusies trekken,
- Het antwoord op de centrale vraag geven,
- Het verslag schrijven

Ga na, wat je allemaal nodig hebt voor het onderzoek, wat je moet doen of wat je moet opzoeken in een bibliotheek. Een plan van aanpak is een chronologisch opgestelde lijst van activiteiten, die je moet uitvoeren.

Uit de antwoorden op de deelvragen een sluitende argumentatie bij de probleemstelling opbouwen die leidt tot een afgewogen conclusie.

Fase 3: Presentatie

In de presentatiefase moet je:

- de informatie kiezen die je beslist wilt overbrengen
- je publiek inschatten
- de presentatie voorbereiden
- de presentatie uitvoeren

Fase 4: Beoordeling

In de beoordelingsfase moet je allereerst reflecteren: nagaan wat je door het maken van het profielwerkstuk hebt geleerd over:

- je aanpak
- je planning
- je eigen kwaliteiten
- waar je bij jezelf nog aan moet werken

Gebruik van bronnen

Voor de exacte vakken dient het profielwerkstuk praktische componenten te bevatten zoals proefjes, enquêtes of interviews. Voor de maatschappijvakken is het gebruik van primaire bronnen verplicht.

Primaire bronnen zijn bijvoorbeeld verslagen uit eerste hand. Dat kan een interview zijn met een betrokkene, maar ook een briefwisseling uit het verleden, of memoires van een autoriteit. Ook ooggetuigenverslagen of kronieken van tijdgenoten bij historische gebeurtenissen vormen goede primaire bronnen.

Bij EC of AK kun je denken aan eigen waarneming en statistisch materiaal (CBS!).

Let op dat afgenomen enquêtes representatief zijn en dus een goede afspiegeling vormen van je doelgroep.

Bij bronvermelding alleen de gebruikte bronnen vermelden en niet alle bronnen die je gevonden hebt.

Het gebruik van internet is toegestaan. Wel heeft het onze voorkeur dat er diverse soorten bronnen gebruikt worden. Denk daarbij aan tijdschriften en boeken. Wikipedia is geen betrouwbare bron en dus dien je daar schaars mee om te gaan. Google e.d. zijn zoekmachines!!!

Voor het PWS dien je verschillende soorten bronnen te gebruiken. Dus niet alleen maar internetsites, maar ook boeken, tijdschriften, krantenartikelen en dergelijke.

Het belangrijkste criterium bij het beoordelen van de geschiktheid van bronnen is de betrouwbaarheid. Hoe actueel zijn de gegevens? Via welk medium worden de cijfers verspreid? Zijn de gegevens objectief? Worden dezelfde gegevens in andere bronnen bevestigd? Gebruik geen anonieme bronnen en wees voorzichtig met internetsites.

Richtlijn bij het gebruik van verwijzingen in een tekst

Wanneer je gebruik maakt van de inhoud van je bronnen dien je dit te vermelden door middel van een bronverwijzing. De meeste hogescholen en universiteiten hanteren de zogenaamde APA-regels. Verwijzen naar bronnen doe je op twee plaatsen in het document: (1) in de tekst, direct na een citaat of parafrase en (2) aan het eind van het document in een bronnenlijst. Hieronder worden enkele APA regels uitgelegd. Het is de bedoeling dat je de onderstaande manier van verwijzen ook toepast in jouw verslag.

AD 1: CITEREN IN DE TEKST

Kortere citaten zet je tussen dubbele aanhalingstekens en neem je op in de tekst. Langere citaten isoleer je van de overige tekst met witregels. Bovendien laat je zo'n citaat inspringen. In beide gevallen vermeld je van de bijbehorende bron de achternaam (of -namen) van de auteur(s), het publicatiejaar en de paginanummers tussen haakjes.

Voorbeelden:

“Communicatie is geen doel op zichzelf” (Ponte, 2002, p. 63)

“De overgang van traditionele naar ‘slanke’ of socio-technische productieconcepten is ook een overgang van meer gesloten naar meer open varianten.” (Onstenk, 1997, pp. 60-61)

“De grens tussen gewone angst en een angststoornis is moeilijk te trekken.” (Nauta & Giesing, 2006, p. 8).

Van elk stuk tekst moet de lezer kunnen achterhalen waar het vandaan komt. Dus wanneer je op een pagina een stuk tekst schrijft in eigen woorden moet je daar aan het eind van de alinea aangeven welke bron je daarvoor gebruikt hebt.

AD 2: BRONNENLIJST

Vermeld elke bron waarnaar je in de tekst verwijst ook in de (alfabetische) bronnenlijst achteraan in je verslag. De daar vermelde referenties beginnen altijd met de achternamen en voorletters van de auteurs, tussen haakjes gevolgd door het publicatiejaar en de titel van de publicatie (boek, artikel, webpagina, enz.). Wat daarna nog vermeld wordt, hangt af van het type bron:

- boek: vermeld de plaats van uitgave en de naam van de uitgever. Vermeld de titel van het boek cursief;
- artikel in een tijdschrift: vermeld de naam van het tijdschrift cursief, gevolgd door het nummer (ook cursief) en de pagina's die het artikel beslaat;
- webpagina: vermeld de titel van de pagina cursief en de datum waarop je de pagina hebt bekeken en de url (het webadres).

In MS Word kun je onder het kopje verwijzingen 'citaten en bibliografie' gebruiken. Vervolgens kun je een bronnenlijst toevoegen aan je verslag.

Voorbeelden:

Boeken:

Ponte, P. (2002). *Onderwijs van eigen makelij: Procesboek actieonderzoek in scholen en opleidingen*. Soest: Nelissen.

Onstenk, J. (1997) *Lerend leren werken: Brede vakbekwaamheid en de integratie van leren, werken en innoveren*. Delft: Uitgeverij Eburon.

Warries, E. & Pieter, J.M. (1992). *Inleiding instructietheorie*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger.

Artikelen:

Van Aalsvoort, J. (2000). Wat er niet inzit, kan er ook niet uit komen: Waarom problemen in het scheikunde-onderwijs niet opgelost worden. *NVOX*, 4, 185-190.

Schommer, M. (1998). The influence of age and schooling on epistemological beliefs. *The British Journal of Educational Psychology*, 68, 551-562.

Webpagina's:

Bulte, A. M. W., Carelsen, F. J., Davids, W., Morélis, J., Jansen-Ligthelm, C. D., Pilot, A., Velthorst, N. H. & De Vos, W. (2000). *Nieuwe scheikunde: Hoofdlijnennotitie over een voorstel tot een fundamentele herziening van het scheikundeprogramma voor de bovenbouw van havo en vwo*. Retrieved December 14, 2006, from <http://nieuwscheikunde.nl/mediatheek/00013/eenhoorndocument.pdf>.

Tot slot

Als er geen auteursnaam te achterhalen is, vervang deze in de regels hierboven dan door de titel van de publicatie tussen dubbele aanhalingstekens (zowel in de tekst als in de literatuurlijst). Als er geen publicatiejaar te achterhalen is, vermeld dan i.p.v. dat jaartal de afkorting 'n.d.' ('no date').

De presentatie van een onderzoek

Het verslag

Bij veel onderzoeken moet je over het onderzoek een verslag schrijven. Bij het PWS moet je verslag minimaal 15 A4'tjes tekst (vanaf inhoud tot en met conclusie) bevatten, dus exclusief illustraties, grafieken en bijlagen.

Het verslag moet uit de volgende onderdelen bestaan:

- Een titelpagina:
 - een titel, die bij de inhoud past;
 - de voorletters, achternaam en woonplaats van de kandidaat;
 - de datum van inleveren;
 - het vak/de vakken waarop het onderzoek betrekking heeft;
 - de naam van de vakdocent.
- De inleiding:
 - enkele opmerkingen over het onderwerp;
 - de reden, waarom het onderwerp is gekozen;
 - de hoofdvraag;
 - de deelvragen;
 - voor vwo: de hypothese.
- Beschrijving van het onderzoek:
 - een uiteenzetting van de gebruikte methode;
 - de gebruikte hulpmiddelen en materialen;
 - de uitgevoerde proeven of de afgenomen interviews.
- De uitkomsten van het onderzoek:
 - de waarnemingen;
 - de interpretatie daarvan.
- De conclusies
 - de conclusies die uit de waarnemingen worden getrokken;
 - het antwoord op de hoofdvraag;
 - eventueel: een bevestiging van de hypothese.
- Evaluatie
 - hoe vind je dat het proces verlopen is;
- Bijlagen:
 - literatuurlijst: geraadpleegde literatuur, waarbij de auteurs alfabetisch worden gerangschikt;
 - plan van aanpak en logboek;
 - eventueel: vragenlijsten of andere zaken die relevant kunnen zijn.

De mondelinge presentatie

Tijdens de mondelinge presentatie moet je het onderzoek met behulp van een PowerPoint of Prezi presenteren voor minimaal twee docenten en eventueel een aantal leerlingen van je klas. De docenten kunnen na de presentatie vragen stellen over het profielwerkstuk en/of de presentatie. De tijdsduur van de presentatie bedraagt ongeveer 5 minuten waarna de docenten nog enkele vragen kunnen stellen. Voor vwo bedraagt de presentatie 15 minuten, waarna de docenten nog 10 minuten vragen kunnen stellen.

Cijfer

Je ontvangt zo snel mogelijk het cijfer van je vakdocent of procesbegeleider. Daarna wordt het cijfer ingevoerd in Magister. Het PWS cijfer is echter alleen zichtbaar via gc.swp.nl en niet via de Magister app. Dit komt omdat PWS geen vak is maar een onderdeel bij een vak, namelijk onderdeel van het combinatiecijfer. Het cijfer wordt afgerond op een heel cijfer. Om het cijfer te controleren klik je in Magister in de linkerkolom op 'administratie' en dan onderaan in het scherm onder mapje examens op cijfers. Je ziet dan onderaan het tabblad het cijfer voor PWS.

Beoordelingsformulier profielwerkstuk

Naam deelnemer:

Vak:

Titel PWS:

		Score
PROCES	MAXIMAAL 10 punten
<ul style="list-style-type: none">- algemene indruk- uitgebreid logboek en plan van aanpak.- inzet tijdens lessen PWS- gevoerde gesprekken met (vak)docent- evaluatie/zelfreflectie		

Opmerkingen:
.....
.....
.....
.....

INHOUD	MAXIMAAL 10 punten
<ul style="list-style-type: none">- de aanwezigheid van een duidelijke centrale vraag- de eventuele deelvragen (sluiten deze aan bij de centrale vraag?);- de verrichte activiteiten (literatuuronderzoek, geraadpleegde bronnen, interviews, uitgevoerde proeven, enz.);- het kwaliteitsniveau van de gebruikte bronnen;- het percentage plagiaat;- de verwerking en analyse van de gegevens en het trekken van conclusies;- het antwoord op de centrale vraag.		

Opmerkingen:
.....
.....
.....
.....

EINDPRODUCT	MAXIMAAL 10 punten
<ul style="list-style-type: none">- verslag (titelpagina, inleiding, beschrijving van het onderzoek, de uitkomsten van het onderzoek, de conclusies en de bijlagen, o.a. een literatuurlijst);- presentatie en de beantwoording van vragen hierover		

Opmerkingen:
.....
.....
.....
.....

TOTAAL AANTAL PUNTEN

Gedeeld door 3 = EINDCIJFER